

MINISTERSTWO ROLNICTWA I ROZWOJU WSI

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

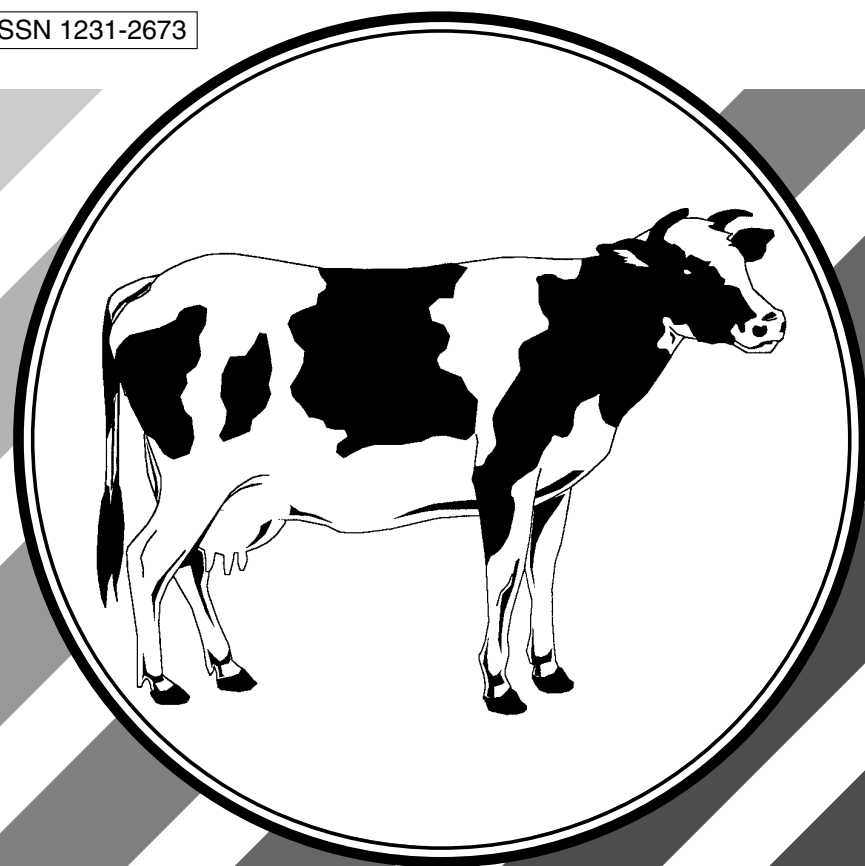
INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

NR
25

RYNEK MLEKA

stan i perspektywy

ISSN 1231-2673

ANALIZY
RYNKOWE

PAŹDZIERNIK 2003

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
  - II. Produkcja mleka – *J. Seremak-Bulge*
  - III. Przetwórstwo mleka – *Z. Smoleński, T. Zdziarska*
  - IV. Spożycie mleka i jego przetworów – *K. Świetlik*
  - V. Handel zagraniczny mlekiem i jego przetworami – *P. Szajner, Z. Smoleński*
  - VI. Interwencja na rynku mleka – *J. Sych-Winiarek*
  - VII. Ceny – *J. Seremak-Bulge, P. Szajner, K. Świetlik*
- Artykuł specjalny: Koncentracja produkcji mleka – *J. Seremak-Bulge*

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Analizę przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski, tel: (0·prefiks·22) 827-36-64

AUTORZY:

prof. dr hab. Zygmunt Smoleński

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-75-53

doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 666

dr Krystyna Świetlik

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 707

mgr Piotr Szajner

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 719

mgr Teresa Zdziarska

• IERiGŻ • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 826-50-31 wew. 440

mgr Joanna Sych-Winiarek

• ARR • Warszawa
Tel.: (0·prefiks·22) 623-16-74

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 13.10.2003 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban (wiceprzewodniczący),
Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejna analiza wydana będzie w kwietniu 2004 r.

REASUMPCJA

Dążenie do osiągnięcia unijnych standardów w zakresie wymagań weterynaryjnych w produkcji mleka i jego przetwórstwie wymusza modernizację obór, koncentrację produkcji i upowszechnianie bezpośredniego odbioru mleka. Następuje dywersyfikacja gospodarstw produkujących mleko na podmioty wyposażone w duże, nowoczesne obory, dostarczające standardowy surowiec mleczny, oraz podmioty prowadzące tradycyjny chów bydła mlecznego na potrzeby rodziny właściciela i jego sąsiadów.

Czerwcowy spis pogłównia w 2003 r. ujawnił przejściowe zwiększenie liczby krów do 2897 tys. sztuk, wobec 2873 tys. sztuk w roku poprzednim. Przewiduje się, że produkcja mleka wzrośnie z 11527 mln l w 2002 r. do 11640 mln l w roku bieżącym, tj. o ok. 1%. Sprzedaż mleka surowego zwiększy się odpowiednio z 8597 mln l do 8690 mln l, w tym skup przemysłu mleczarskiego wzrośnie z 7219 mln l do 7295 mln l (z 7,42 mln ton do 7,5 mln ton), tj. o 1,0% w porównaniu z 2002 r.

Ceny skupu mleka w 2003 r., po znacznym obniżeniu w pierwszym kwartale, w sezonie letnim ustabilizowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem. W IV kwartale br. ceny skupu prawdopodobnie wzrosną powyżej notowań z roku ubiegłego, jednak średnia roczna cena skupu mleka w 2003 r. ukształtuje się poniżej przeciętnej ceny z 2002 r.

Przemysł mleczarski w I półroczu 2003 r., pod wpływem rosnącego popytu, zwiększył produkcję serów twardych oraz jogurtów. Przewiduje się, że w ciągu całego bieżącego roku produkcja jogurtów wzrośnie o po-

nad 10%, serów podpuszczkowych dojrzewających o ponad 3%, a śmietany i śmietanki oraz serów topionych i smażonych o ok. 2%. Zmajele natomiast produkcja mleka płynnego, masła i mleka pełnego w proszku oraz kazeiny.

W pierwszej połowie 2003 r. wzrosły ceny zbytu mleka w proszku, masła, mleka o przedłużonej trwałości oraz mleka przetrzutowego chudego. Równocześnie zanotowano obniżenie cen serów dojrzewających i twarogowych oraz nieznaczne potaniecie napojów mlecznych i mleka spożywczego.

W I półroczu 2003 r. spożycie artykułów mleczarskich kształtowało się na poziomie zbliżonym do roku poprzedniego. Natomiast potaniecie masła w stosunku do jego substytutów przyczyniło się do zwiększenia popytu na ten tłuszcz i wzrostu spożycia o 3% w stosunku do I półrocza 2002 r. Wzrost spożycia nabiału wystąpił w gospodarstwach domowych pracowniczych i chłopskich, przy równoczesnym ograniczeniu konsumpcji artykułów mleczarskich w gospodarstwach pracowniczo-chłopskich i emeryckich. Bilansowe spożycie mleka w 2003 r. utrzyma się na poziomie roku poprzedniego, tj. 182 l na 1 mieszkańca, natomiast konsumpcja masła wzrośnie o 3% i wyniesie 4,7 kg na 1 osobę.

W pierwszych 8 miesiącach 2003 r. ceny detaliczne wyrobów mleczarskich były niższe niż w roku poprzednim. Najbardziej, bo o ponad 4% staniały sery dojrzewające i topione. Obniżyły się także ceny jogurtów i serów twarogowych. Prawdopodobnie w IV kwartale 2003 r. i w pierwszej połowie 2004 r. wystąpi słaba przewaga popytu nad poda-

żą i ujawnią się wzrostowe tendencje cen artykułów mleczarskich.

Nastąpiła zmiana form interwencji. Nie realizowano zakupów interwencyjnych mleka odtuszczonego w proszku. Natomiast rozszerzono, w porównaniu z rokiem poprzednim dopłaty do produkcji proszku mlecznego oraz dopłaty do przechowywania serów dojrzewających i masła. Kontynuowano dopłaty do ceny skupu mleka klasy ekstra.

W I półroczu 2003 r. wartość eksportu artykułów mleczarskich zwiększyła się o 11,5% w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego. Równocześnie wartość ich importu zmalała o 12%. W konsekwencji dodatnie saldo obrotów wzrosło ze 108,1 mln USD w I półroczu 2002 r. do 131,3 mln USD w I półroczu 2003 r. Wyroby mleczarskie, przede wszystkim mleko w proszku, kazeinę i sery eksportowano głównie do krajów rozwijających się. Natomiast importowano przede wszystkim kazeinę, głównie z Rosji, oraz sery, najwięcej z Unii Europejskiej. Przewiduje się, że w ciągu całego 2003 r. eksport, w ekwiwalencie surowca mlecznego, osiągnie poziom roku ubiegłego i wyniesie ok. 1250 mln l, a import zmaleje o ok. 1/3 i wyniesie ok. 320 mln l.

W 2004 r. wystąpi tendencja wzrostu cen zarówno surowca mlecznego jak i wyrobów przemysłu mleczarskiego na skutek zwiększenia sprzedaży wyrobów mleczarskich na rynek krajów – członków Unii Europejskiej. Równocześnie nastąpi dywersyfikacja podaży na wyroby odpowiadające standardom europejskim oraz wyroby pochodzące z mleczarni nie posiadających prawa sprzedaży w pozostałych krajach – członkach Unii Europejskiej.

SUMMARY

The need to match the EU veterinary requirements in milk production and processing enforces modernisation of milk sheds, concentration of production and dissemination of direct milk collection from farms. Milk farms are more and more polarised in two directions – large units with modern milk sheds and on the other hand small units running traditional milk production for own consumption and for slight direct sales.

According to conducted in June 2003 to livestock census the number of milk cows temporarily increased to 2897 thousand heads versus 2873 thousand in the previous year. Milk production is forecast to increase from 11520 mio litres in 2002 to 11640 mio litres in 2003, i.e. by 1%. Sales of raw milk is expected to increase from 8597 to 8690 mio litres, including milk procurement from 7219 to 7295 mio litres respectively, (from 7,42 to 7,50 mio tons).

Following a significant decline in the first quarter of 2003 milk procurement prices firmed later on in the summer at the level observed a year ago. In the fourth quarter of 2003 the prices are to exceed the level observed respectively in 2002. However annual average in 2003 would fall below the average milk procurement price calculated for 2002.

Reflecting growing demand dairy in the first half of 2003 industry increased the production of hard cheese and yoghurts. In the whole 2003 the production of yoghurts is projected 10% up from 2002, while the production of hard cheese is expected to increase by 3%. The production of

cream and soft cheese is forecast 2% up. On the other hand a decline is expected in the production of fluid milk, butter, whole milk powder and casein.

The sale prices of powdered milk, butter, UHT milk and skimmed fluid milk for processing in the first half of 2003 increased. At the same time the prices of hard cheese, curd declined, with a negligible decline in the prices of milk shakes and milk for consumption.

The consumption of dairy products in the first half of 2003 reminded close to the level observed in the previous year, while declining prices led in an increase in demand for butter, which consumption was 3% up from the first half of 2002. Increasing consumption of dairy products was observed in the households of employees and farmers, while a decline was reported in the households of part time farmers – employees and retired and pensioners. According to the balance sheet data per capita milk consumption in 2003 is expected to remain unchanged at 182 litres, while the consumption of butter is likely to increase by 3% to 4,7 kg per capita.

Over the period of January – August 2003 retail prices of dairy products were lower than in the previous year. The deepest decline concerned the prices of hard and soft cheese (by 4%). The prices of yoghurts and curd also declined. In the last quarter of 2003 and in the first half of 2004 demand may slightly exceed supply, which could result in some increases in dairy product prices.

In 2003 the forms of intervention in milk market have changed. Intervention procurement of skimmed milk powder was not conducted. Comparing to the previous year the scope of direct payments to the production of skimmed milk powder and storage compensation for hard cheese and butter were extended. The payments to the procurement of extra quality milk reminded in force.

In the first half of 2003 the value of dairy product exports was 11,5% up from a relevant period of the previous year. At the same time the value of dairy imports declined by 12%. In result of that the positive balance of foreign trade in dairy products increased from 108,1 mio USD in the first half of 2002 to 131,3 mio USD in the first half of 2003. Dairy products, mainly powdered milk, casein and cheese were exported in most cases to developing countries. Dairy imports concerned mainly casein from Russia and the EU cheese. In the whole 2003 dairy exports in terms of raw milk equivalent is likely to reach the level reported for 2002 (circa 1250 mio litres), while dairy imports are expected to contract by 1/3 to about 320 mio litres.

Reflecting anticipated increase in sales to the EU markets, an upward tendency in the prices raw milk as well as in those of dairy products is expected in 2004. Simultaneously the supply would be diversified into two groups of products –the products manufactured at the plants matching the EU standards and those manufactured by the plants without a licence for sales in other EU member countries.

W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukazać się:

1. Rynek zbóż /25/ • listopad 2003,
2. Rynek ziemniaka /24/ • listopad 2003,
3. Rynek rzepaku /24/ • listopad 2003,
4. Rynek owoców i warzyw /23/ • listopad 2003,
5. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /18/ • grudzień 2003,
6. Popyt na żywność /4/ • grudzień 2003,
7. Rynek cukru /24/ • grudzień 2003,
8. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /25/ • kwiecień 2004,
9. Rynek pasz /15/ • kwiecień 2004,
10. Rynek mleka /26/ • kwiecień 2004,
11. Rynek drobiu i jaj /25/ • maj 2004,
12. Rynek mięsa /26/ • maj 2004,
13. Rynek ziemi rolniczej /7/ • wrzesień 2004.

Prenumerata Analizy (2 zeszyty) w 2003 roku wynosi 34 zł.
Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do
Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej,
ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel. (0-prefiks-22) 826 50 31 wew. 685, faks 827 19 60
e-mail: dw@ierigz.waw.pl <http://www.ierigz.waw.pl>
